

Forslag til plan for selskapskontroll 2016 - 2019

Siljan kommune

2016 :: 411 002

Ferdigstilt 16.03.16

Om Telemark kommunerevisjon IKS

Telemark kommunerevisjon IKS er et av landets største interkommunale revisjonsselskaper. Alle de 18 kommunene i Telemark, kommunene Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tjenester for våre eiere og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

Fra 2015 samarbeider vi faglig og administrativt med de interkommunale revisjonsordningene Buskerud kommunerevisjon IKS, Vestfold kommunerevisjon og Sandefjord distriktsrevisjon.

Telemark kommunerevisjon IKS har bred erfaring med selskapskontroll og gjør forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Våre ansatte har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har god kompetanse innen offentlig forvaltning.

Du kan lese mer på vårt nettsted www.tekomrev.no.

Innhold

Om Telemark kommunerevisjon IKS	1
1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn.....	3
1.2 Kontrollutvalgets ansvar for planlegging av selskapskontroll	3
1.3 Hvem kan bli kontrollert?	4
1.4 Selskapskontroll - innhold og begrepsbruk	4
1.5 Gjennomføring og rapportering av kontrollen	5
2 Eierskap i Siljan kommune	7
2.1 Eierskapsmelding.....	7
2.2 Kommunens eierskap	7
2.3 Tidligere selskapskontroller	7
3 Prioriteringer i planperioden	8
3.1 Eierskapskontroll.....	8
3.2 Forslag om forvaltningsrevisjon i selskap.....	8
4 Plan for selskapskontroll	10
Vedlegg	10

Foto forside: www.effective.com

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Kommunen kan engasjere seg i virksomheter og legge ulike oppgaver til fristilte organisasjonsformer som interkommunalt samarbeid, interkommunale selskaper, aksjeselskaper o.l. Kommunestyret står i stor grad fritt til å velge hva slags organisasjonsform slik virksomhet skal ha. Hvilken organisasjonsform kommunestyret velger, har avgjørende betydning for kommunestyrets styringsmuligheter. Ulike selskapsformer har egne styringsorganer, og er regulert av særskilt lovgivning, som bl.a. fastsetter forholdet mellom eierne (kommunen) og selskapets styringsorgan.

En evaluering av Offenleglova¹ viser at kunnskapen om offentleglova i selvstendige offentlige rettssubjekter er lav. Videre viser evalueringen at mange offentlige selskap, selv om de forvalter til dels svært store offentlige verdier, får få innsynsbegjæringer. Mange mener at ressursbruken på å etablere rutiner, systemer og kompetanse i organisasjonen er urimelig i forhold til det lave antallet inn-synsbegjæringer de mottar.

Viktige betingelser for folkevalgt styring er åpenhet, etikk og kontroll. NIBR har undersøkt hvordan norske kommuner ivaretar hensynet til god folkevalgt styring over den delen av kommunens virksomhet som er organisert i selskap.² De fleste som ble spurt i undersøkelsen, mener at kommunestyret ikke får nok informasjon og ikke er godt nok orientert, og at kontrollrutinene ikke er tilstrekkelige. Dette gir utfordringer når det gjelder demokratisk, folkevalgt styring, innsyn og kontroll med virksomheten.

1.2 Kontrollutvalgets ansvar for planlegging av selskapskontroll

Kommuneloven § 77 nr. 5 og kontrollutvalgsforskriften § 13 slår fast at kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. Kontrollutvalget skal påse at det utarbeides en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens eierskap ut fra vurderinger av risiko- og vesentlighet. Planen skal vedtas av kommunestyret, senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert.

¹ Gjennomført av Oxford research i 2015 på oppdrag fra Justisdepartementet (http://www.oxfordresearch.no/media/270943/evaluering_av_offentleglova_oxford_research.pdf)

² Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2015:1 (www.nibr.no)

Kontrollutvalget i Siljan har bedt Telemark kommunerevisjon IKS om å utarbeide analyse og forslag til plan for selskapskontroll. Vårt forslag viser aktuelle tema for selskapskontroll i Siljan kommune basert på en vurdering av risiko og vesentlighet. Det er kommunestyret som bevilger ressurser til selskapskontroll, og dermed bestemmer i hvilket omfang planen skal gjennomføres.

Kommunens eierskap i Telemark kommunerevisjon IKS og Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS framgår av oversikten i vedlegget. Telemark kommunerevisjon IKS er ikke uavhengige i forhold til disse to selskapene, og vi har derfor ikke vurdert behovet for selskapskontroll for disse.

1.3 Hvem kan bli kontrollert?

Reglene om selskapskontroll gjelder kommunalt eierskap i interkommunale selskap (IKS), aksjeselskap (AS) og interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27 når disse er selvstendige rettssubjekt. Kontrollen kan også gjelde datterselskap til disse organene. Siljan deltar ikke i interkommunale samarbeid som er selvstendige rettssubjekt.

Selskapskontroll gjelder ikke for stiftelser og kommunale foretak.

1.4 Selskapskontroll - innhold og begrepsbruk

Begrepet selskapskontroll dekker to former for kontroll:

- **Eierskapskontroll:** Kontroll med hvordan kommunen ivaretar sitt eierskap i selskap – forholdet mellom kommunestyret og eierorganet
- **Forvaltningsrevisjon i selskap:** Kontroll med hvordan selskapene styres og drives

En eierskapskontroll er i hovedsak rettet mot *kommunen*. Hovedspørsmålet i en *eierskapskontroll* er om kommunen har retningslinjer for utøvelse av eierskap, og om disse er i samsvar med gjeldende regler og anbefalinger for godt eierskap. Videre undersøker en om eierskap utøves i samsvar med gjeldende regler og kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Selskapets drift og aktiviteter kan en kontrollere gjennom en forvaltningsrevisjon, på samme måte som det gjøres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet. De fleste tema og vinklinger kan undersøkes gjennom en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjon skal gjennomføres i samsvar med god kommunal revisjonsskikk³, og er regulert i kommuneloven § 77 nr. 4, kontrollutvalgfskriften og revisjonsfskriften.

1.5 Gjennomføring og rapportering av kontrollen

Iverksetting av selskapskontroll

Kommunestyret skal vedta planen for selskapskontroll og skal stille ressurser til rådighet for gjennomføringen. Kontrollutvalget sørger for at eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon blir gjennomført. Det er vanlig og hensiktsmessig at kommunestyret gir kontrollutvalget myndighet til å gjøre endringer i planen.

³ God kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjon er definert i RSK 001, fastsatt av Norges kommunerevisorforbund.

Avtalen kommunen har med Telemark kommunerevisjon IKS dekker ikke selskapskontroll. Gjeldende ordning er at kontrollutvalget ber om tilbud på en selskapskontroll, og vurderer bestillingen ut fra det tilbudet vi gir.

Gjennomføring av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon

Det er ikke stilt krav om kvalifikasjoner for den som skal gjennomføre eierskapskontroll. Det er heller ikke stilt metodiske krav til eierskapskontrollen. Det vanlige er at eierskapskontroll gjennomføres av revisor, eventuelt av kontrollutvalgets sekretariat.

Forvaltningsrevisjon i selskap skal utføres av revisor i samsvar med god kommunal revisjonsskikk og gjeldende kvalifikasjonskrav for forvaltningsrevisjon.

En eierskapskontroll er vanligvis mindre ressurskrevende enn en forvaltningsrevisjon.

Innsynsrett

Kommunelovens § 80 regulerer kontrollutvalgets og kommunens revisors innsynsrett i selskaper. Innsynsretten gjelder i interkommunale selskaper, interkommunalt samarbeid som er organisert som selvstendig rettssubjekt og aksjeselskaper med kommunale/fylkeskommunale eiere.

Det er ikke innsynsrett i selskap som har private eller statlige medeiere. Her kan kontrollutvalgets innsynsrett reguleres i vedtektene. Hvis den ikke er regulert, må kontrollutvalget be styret om samtykke til innsyn, eventuelt etter avklaring med eierne.

Rapportering om eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon

Etter gjennomført eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon lager vi en rapport til kontrollutvalget for behandling. Kontrollutvalget skal rapportere sitt arbeid til kommunestyret. Denne rapporteringen skjer normalt ved at kontrollutvalget sender rapporten med sin innstilling til kommunestyret for behandling.

2 Eierskap i Siljan kommune

2.1 Eierskapsmelding

Siljan kommunen har ikke eierskapsmelding. Siljan kommunestyre behandlet Håndtering av kommunalt eierskap i sak 37/2009 den 27.10.2009 og fattet vedtak om at dokument til generalforsamlinger for GREP Grenland AS, Vekst i Grenland IKS AS – nå IKS, Visit Grenland AS og Gea Norvegica Geopark IKS saksbehandles og legges fram som egne saker i formannskapet. Dessuten ble det vedtatt at ordningen med at kommunens mest sentrale selskaper gir orienteringer i kommunestyret fortsetter.

Rådmann opplyser at en ofte ikke har fått gjennomført at generalforsamlingsdokumentene behandles som egne saker i formannskapet på grunn av tidspunkt for utsending av saksdokumenter. Men ordføreren har gitt muntlige orienteringer til formannskapet før eller etter avholdt generalforsamlinger. De mest sentrale selskapene gir orientering i kommunestyret. Rådmann viser til at Vekst i Grenland AS informerte formannskapet 19. januar 2016 og Gea Norvegica Geopark IKS informerte kommunestyret 2. februar 2016.

2.2 Kommunens eierskap

Vi har hentet oversikt over kommunens eierskap fra kommunen og fra Proff.no og Brønnøysundregistrene.⁴ I den grad det ikke er samsvar mellom disse kildene, har vi bygget på de offentlige registrene. Vi kan ikke si med sikkerhet at kommunen ikke har annet eierskap enn det som framgår her.

Oversikt og informasjon om selskapene framgår av vedlegg til rapporten.

2.3 Tidligere selskapskontroller

Siljan kommune har ikke gjennomført selskapskontroller i perioden 2012-2015.

⁴ Kommunen har gitt informasjon på forespørsel fra oss om hvilke aksjeselskap, interkommunale selskap og selvstendige interkommunale samarbeid som kommunen har eierandeler i eller deltar i pr 31.12.15.

3 Prioriteringer i planperioden

3.1 Eierskapskontroll

Prioriteringen av tema for eierskapskontroll bygger på en risiko- og vesentlighetsvurdering med bakgrunn i KS anbefalinger for godt eierskap, kommunens eiermelding og resultater av tidligere selskapskontroller.

Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter (anbefaling 1-8)

KS anbefaler at kommunene etablerer retningslinjer for utøvelsen av sitt eierskap. Siljan kommune har ikke egen eierskapsmelding, slik kommunene er anbefalt å ha. Kommunen har imidlertid lagt noen føringer for håndtering av eierskap. Vi mener det kan være aktuelt å undersøke hvilke tiltak kommunen har truffet for å sikre at forvaltningen av eierskap skjer i samsvar med anbefalinger fra KS. Folkevalgtopplæring, fullmakter, avklaringer og rapportering til kommunestyret bør undersøkes. En slik kontroll vil være generell og rettet mot hele kommunens eierskap.

Styre - evaluering og valg (tilråding 9-14)

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets samlede kompetanse er tilpasset selskapets virksomhet. Det kan derfor være aktuelt å undersøke hvordan kommunen som eier sikrer at selskaper har godt sammensatt og godt fungerende styre. Siden Siljan i hovedsak eier selskap sammen med andre og har små eierandeler, er det mindre aktuelt å prioritere en slik undersøkelse.

Samordning av føringer for eierskap – flere eiere

Siljan kommune har eierinteresser i mange selskap sammen med andre kommuner. Det kan innebære at de forskjellige eierne gir hver sine føringer for eierskapsutøvelse, målsetninger og styring av selskapene, og føringene kan til dels være motstridende. Det kan derfor være aktuelt å undersøke i hvilken grad føringer og forventninger til eierutøvelse og selskap samordnes og formidles.

3.2 Forslag om forvaltningsrevisjon i selskap

Det kan være aktuelt for Siljan å bli med på forvaltningsrevisjoner i selskap som kommunen eier sammen med andre. Enkelte selskap der dette kan være aktuelt er omtalt nedenfor. Det er ikke naturlig at Siljan tar initiativ til disse forvaltningsrevisjonene.

Renovasjon i Grenland IKS

Renovasjon i Grenland IKS skal ivareta eierkommunenes behov knyttet til bestilling og forvaltning av renovasjonstjenester til husholdninger, hytter og kommunale virksomheter. Selskapet er relativt nyopprettet og skal ivareta viktige oppgaver knyttet til eierkommunenes renovasjonsordninger. En forvaltningsrevisjon kan undersøke hvordan RIG ivaretar de oppgavene som selskapet er tillagt. Det er særlig aktuelt med en forvaltningsrevisjon der selvkost er tema.

Vekst i Grenland IKS

Vekst i Grenland IKS ivaretar eierkommunenes næringsarbeid. Det kan være aktuelt å se nærmere på både hvordan kommunene samordner føringer for eierskapet, som er en eierskapskontroll, og hvordan selskapet gjennomfører de oppgavene som er lagt til selskapet.

GREP Grenland AS

GREP er et stort selskap med omfattende virksomhet innenfor attføring. Selskapet tilbyr viktige tjenester for kommunen. Her kan det være aktuelt å undersøke hvordan selskapet ivaretar sitt samfunnsansvar og oppfølging av regler om offentlighet, anskaffelser og offentlig støtte. Det kan også være aktuelt å se nærmere på selve virksomheten. Dette gjelder bl.a. oppfølging av mål for selskapet, resultater og forvaltning av offentlige ressurser.

4 Plan for selskapskontroll

Vi foreslår følgende selskapskontroller:

Tema	Generell/selskap	Kontrollform	Anbefalt tidspunkt for gjennomføring
Selvkost	Renovasjon i Grenland	Forvaltningsrevisjon – bør gjøres felles med andre eiere	Bør gjennomføres tidlig i perioden
Føringer for eierskap og opplæring av eierrepresentanter	Generell	Eierskapskontroll	Kan gjennomføres når som helst
Samordning av føringer for eierskap	Generell. Det kan også gjøres stikkprøvekontroll i enkelte selskap som Vekst i Grenland IKS.	Eierskapskontroll - bør ev. gjøres felles med andre.	Kan gjennomføres når som helst

Det kan i tillegg være aktuelt for Siljan å være med på forvaltningsrevisjon i andre selskap enn det som er tatt med i planen over, som f.eks. Vekst i Grenland IKS og GREP Grenland AS.

Vedlegg

- Oversikt over Siljan kommunes eierinteresser i selskaper per 1.1.2016 og beskrivelse av selskapene
- KS' Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll⁵

⁵ Kommunenes sentralforbund 15. november 2015.

Oversikt over Siljan kommunes eierinteresser i selskaper per 1.1.2016 og beskrivelse av selskapene

Selskaper med innsynsrett etter koml. § 80:

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens Eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
Renovasjon i Grenland – RiG IKS	2,33 %	<p>Egenkapital kr - 40 354 Netto driftsresultat kr – 540 354</p> <p><u>Formål:</u> Selskapet skal bidra til kostnads- og miljøeffektiv drift av husholdingene og hyttenes renovasjonsordning. Renovasjonsavgiftene i monopolvirksomheten skal jevnlig kunne sammenlignes med kostnadene i øvrige kommuner gjennom KOSTRA i kommunegruppe 13. Det skal legges vekt på å yte tjenester som brukerne opplever som gode for seg og miljøet. RiG skal gjennom sitt arbeid bidra til å redusere avfallets påvirkning av miljøet, samtidig som miljønyttene optimaliseres. Selskapet skal ivareta deltakerkommunenes bestillings- og forvaltningsbehov, herunder forvalte og inngå nye kontrakter for utstyr og tjenester, knyttet til kommunenes håndtering av avfall fra husholdningene, hyttene og fra kommunal virksomhet. Selskapet skal kjøpe tjenester fra eksterne, eller inngå avtaler om oppgaveløsning innenfor deltakerkommunenes egne anlegg, utstyr og mannskap. Selskapets finansiering av tjenester skal baseres på hva de mottatte tjenestene faktisk koster (selvkost). Avfallsgebyret fastsettes av den enkelte kommune inntil deltakerkommunene eventuelt blir enige om felles retningslinjer for renovasjon og gebyrfastsetting. Selskapet skal forvalte og følge kommunale renovasjonsforskrifter. Selskapet skal utøve andre renovasjonsoppgaver som deltakerkommunene gjennom vedtak i kommunestyrene er enig om at de skal utføre.</p> <p><u>Annet:</u> Renovasjon i Grenland ble organisert som et IKS i 2014.</p>	<p>Kontorkommune Skien</p> <p>50,31 % Skien 33,85 % Porsgrunn 13,51 % Bamble</p>
Vekst i Grenland IKS	2 %	<p>Egenkapital: 19 304 000 kr Egenkapitalandel: 76,3 % Totalrentabilitet: 1,2 % Gjeldsgrad 0,3%</p>	<p>Kontorkommune Skien</p> <p>44 % Skien</p>

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens Eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
		<p><u>Formål:</u> Selskapet er Grenlandkommunenes næringsutviklingsapparat og skal drive slikt næringsutviklingsarbeid som kommunene ellers ville utført.</p> <p>Selskapets formål er:</p> <p>a) å være et pådriver- og bistandsapparat for å opprettholde og utvikle bestående og nye arbeidsplasser i Grenland.</p> <p>b) å arbeide for samordning av statlige, fylkeskommunale, kommunale og private ressurser for å trygge bestående arbeidsplasser og utvikle nye arbeidsplasser i Grenland.</p> <p>c) å medvirke til at Grenland fremstår som en samordnet enhet ovenfor sentrale myndigheter og investorer.</p> <p>d) å samarbeide med Grenlandskommunene for å bidra til at kommunenes planer, tjenester og det interkommunale samarbeidet understøtter næringsutvikling i regionen.</p> <p>Selskapet skal være underlagt Grenlandssamarbeidet, og selskapets planer og aktiviteter skal koordineres med Grenlandssamarbeidets planer og aktiviteter. Selskapet kan være saksbehandler for kommunene i næringssaker. Selskapet kan også yte tjenester til andre, men da i et mer beskjedent omfang, og i samsvar med regelverket om egenregi.</p> <p><u>Annet:</u> Selskapet ble organisert som IKS i 2013. Var tidligere organisert som et aksjeselskap.</p>	<p>30 % Porsgrunn 12 % Bamble 9 % Kragerø 3 % Drangedal</p>
Geo Norvegica Geopark IKS	0,46 %	<p>Årsregnskapet kan ikke finnes i offentlige kilder.</p> <p>Egenkapitalen i 2013 var 1 268 000 kr. Regnskapsmessig resultat var – 272 000 kr.</p> <p><u>Formål:</u> Selskapet har som formål, gjennom en felles organisasjon, å tilrettelegge og forestå en god og informativ presentasjon av området geologiske naturarv. Dette omfatter også å vise sammenhenger mellom geologisk mangfold og betydningen dette har for menneskene i dag, i fortid og i framtid (herunder biologisk mangfold, miljøforhold, samfunnsutvikling, kultur, jordbruk, utnyttelse av geologiske naturressurser m.m.).</p> <p>Målsettingen er at selskapet skal bidra aktivt til: Utviklingen av det gode bosted. Dette omfatter tiltak som kan gi befolkningen økt innsikt i bostedet og derved styrke identitetsfølelsen. Undervisning i skoler og høyskoler gjennom tilrettelegging og utvikling av tilbud. I samarbeid med lokale aktører utvikle et grunnlag for kvalitetsturisme med</p>	<p>Kontorkommune Porsgrunn</p> <p>34,4 % Vestfold fylkeskom. 34,4 % Telemark fylkeskom. 9,63 % Skien 7,80 % Larvik 6,42 % Porsgrunn 2,75 % Bamble 2,29 % Kragerø</p>

Interkommunale selskap (IKS)	Kommunens Eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
		<p>utgangspunkt i den geologiske naturarven (geoturisme). Stimulere til lokal næringsutvikling med basis i muligheter som geologien i området gir. Bidra til markedsføring / "branding" av regionen internasjonalt. Selskapet skal bidra til å samordne aktiviteter som utføres av ulike aktører, som for eksempel fylkesmennene, kommunene, næringsliv, interesseorganisasjoner og ideelle organisasjoner, ved forvaltning og drift av attraksjoner i geoparkområdet. Partene forutsetter at en del praktiske oppgaver knyttet til driften av geoparken best vil kunne løses ved at dette blir ivaretatt av de enkelte eierne. Dette gjelder bl.a. rydding, vedlikehold, skilting og kontakt med grunneiere. Fordelingen av de konkrete oppgaver mellom de deltagende kommuner og fylkeskommuner vil bli regulert nærmere i en egen avtale mellom disse. Selskapet vil arbeide for å oppnå status som en Europeisk Geopark godkjent av UNESCO og det europeiske geoparknettverket ("European Geopark Network"; EGN). Videre å bli deltaker av EGN og skal sørge for en drift i henhold til "EGN Charter".</p> <p><u>Annet:</u> Telemark fylkeskommune har hatt eierskapskontroll i 2014. Selskapet ble anbefalt å sikre at egne styrerepresentanter ble registrert i styreverregisteret, at revisor og kontrollutvalg ble varslet om generalforsamling og sikre instruks til styret og daglig leder.</p>	<p>1,38 % Nome 0,46 % Lardal</p>
<p>Interkommunalt arkiv for Buskerud Vestfold og Telemark IKS (IKA Kongsberg IKS)</p>	<p>1,38 %</p>	<p>Egenkapitalandel: 16 % Egenkapital kr 600 000 Totalrentabilitet: 0,9 % Gjeldsgrad: 5,2</p> <p><u>Formål:</u> Formålet med selskapet er å legge forholdene til rette for eiernes rasjonelle, funksjonsdyktige og effektive gjennomføring av arkivlovens intensjoner og bestemmelser. Selskapet skal kunne fungere som arkivdepot for eierne samt selge kompetanse og arkivtjenester til andre. Selskapet skal kunne fungere som fylkesarkiv for deltagende fylkeskommuner, og skal kunne motta privatarkiv.</p>	<p>Kontorkommune Kongsberg.</p> <p>38 andre kommuner i Buskerud, Vestfold og Telemark</p>
<p>Telemark kommunerevisjon IKS</p>	<p>0,88 %</p>	<p>Egenkapitalandel: 59,9 % Egenkapital 6,1 mill. kr. Resultat av drifta: 0,8 % Gjeldsgrad: 0,7</p>	<p>Kontorkommune Skien.</p>

		<p><u>Formål:</u> Utføre lovpålagte revisjonsoppgaver samt andre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne. I tillegg å utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper. Selskapet har ikke erverv til formål.</p> <p><u>Annet:</u> Ikke hatt selskapskontroll.</p>	Larvik, Lardal, samtlige kommuner i Telemark og Telemark fylkeskommune
Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS	1,6 %	<p>Egenkapitalandel: 16 % Egenkapital kr 600 000 Gjeldsgrad: 5,2</p> <p><u>Formål:</u> Utføre den lovpålagte sekretærfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg. Selskapet kan utføre tilsvarende oppgaver for andre bestillere.</p> <p><u>Annet:</u> Ikke hatt selskapskontroll.</p>	<p>Kontorkommune Bø.</p> <p>Telemark fylkeskommune, Aust-Agder fylkeskommune, Vest-Agder fylkeskommune, alle kommunene i Telemark unntatt Skien, 10 kommuner i Aust-Agder og fire kommuner i Vest-Agder.</p>

Heleide kommunale aksjeselskap	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
AS Siljan Utbyggingsselskap	100 %	<p>Egenkapitalandel: 99,7 % Egenkapital kr 1 402 000 Totalrentabilitet: - 1,4% Gjeldsgrad: 0 Selskapet har ikke hatt inntekter i 2014 eller 2013 og har hatt lave utgifter.</p> <p><u>Formål:</u> Utvikling og forvaltning av tomter og eiendommer samt alt som står i forbindelse med dette herunder deltagelse i andre selskaper med lignende virksomhet.</p> <p><u>Annet:</u> Kommunen opplyser at selskapet er i ferd med å terminere sin aktivitet. Siljan kommune har valgt å bygge ut nye utbyggingsområder for boligtomter i egen regi, og Heiveien boligfelt er det første som utbygges etter den endrede modellen.</p>	<p>Kontorkommune Siljan</p> <p>Ingen andre eiere</p>

Heleide kommunale aksjeselskap	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
GREP Grenland AS	2 %	Egenkapital: 73,5 mill kr Egenkapitalandel: 56 % Totalrentabilitet 16,5 % Gjeldsgrad 0,8% <u>Formål:</u> Å være en bro til arbeidslivet og bidra til økt sysselsetting gjennom avklaring, arbeidstrening, kvalifisering, formidling eller andre tiltak/aktiviteter. Produksjon, tjenesteleveranser, handel, barnehagedrift eller annen næringsvirksomhet er virkemidler i denne prosessen.	Kontorkommune Porsgrunn 49 % Skien 34 % Porsgrunn 15 % Bamble
VisitGrenland AS	5 %	Egenkapital: 1,02 mill kr Egenkapitalandel: 75,1 % Totalrentabilitet: -4,5% Gjeldsgrad 0,3 % <u>Formål:</u> Drive turistinformasjon i regionen, bl.a. gjennom egne turistkontorer. Bidra til å profilere reiselivstilbudet i Grenlandsregionen. Utvikle reiselivsprodukter, aktiviteter og opplevelser med basis i regionen. Utvikle reiselivsrelaterte tjenester for regionens næringsliv. Være pådriver for opprettholdelse og utvikling av reiselivsrelaterte arbeidsplasser i regionen og skape forståelse for næringen. Bidra til å profilere Grenlandsregionen på en positiv måte. <u>Annet:</u> Ikke hatt selskapskontroll. Organisering av reiselivet i Telemark vurderes og dette kan få betydning for selskapet.	Kontorkommune Skien 50 % Skien 35 % Porsgrunn 10 % Bamble
Bypakke Grenland AS	2 %	Egenkapital: 17 000 kr Egenkapitalandel: 18,9 % Totalrentabilitet: -93,5% Gjeldsgrad 4,3 % <u>Formål:</u> Å bidra til finansiering av Bypakke Grenland. - selskapet deler ikke ut utbytte - selskapet administrerer og eventuelt driver et innkrevningssystem i bompengerperioden - selskapet foretar de nødvendige låneopptak i samsvar med stortingsvedtak og avtale med Statens vegvesen Vegdirektoratet.	Kontorkommune Skien 50 % Telemark fylkeskommune 29 % Skien 19 % Porsgrunn

Heleide kommunale aksjeselskap	Kommunens eierandel	Opplysninger om selskapet (alle tall fra 2014)	Kontorkommune og andre eierkommuner
Grenland Vestfold Biogass AS	0,76 %	Egenkapital: 4,97 mill kr Egenkapitalandel: 90 % Totalrentabilitet 0 % Gjeldsgrad 0,1 Formål: Å ta ansvar for behandling av det våtorganiske avfallet (matavfall og slam) til selskapets aksjeeiere ved produksjon av biogass, biogjødsel og andre beslektede produkter, samt alt det som dermed står i forbindelse.	Kontorkommune Tønsberg 40,99 % VESAR AS 21,82 % Tønsberg Renseanlegg IKS Flere kommuner i Telemark og Vestfold

Siljan kommune har i tillegg eierandeler Rehabiliteringssenteret AIR AS.

Formler og forklaringer for nøkkeltall:

Egenkapitalandel	$(\text{Sum egenkapital} / \text{totalkapital}) * 100$ <i>Egenkapitaldelen viser hvor mye av totalkapitalen som er egenkapital. Over 40 % regnes som meget godt.</i>
Totalrentabilitet	$(\text{Resultat før skatt} + \text{finanskostnader}) * 100 / \text{gj.sn. totalkapital}$ <i>Resultat av drifta viser hvor lønnsom virksomheten er. Over 15 % regnes som meget godt. Sentralt for selskap som har erverv som formål.</i>
Gjeldsgrad	$\text{Sum gjeld} / \text{Sum egenkapital}$ <i>Gjeldsgraden viser hvor stor gjelda er i forhold til egenkapitalen. En gjeldsgrad på 1 vil si at bedriften har like stor gjeld som egenkapital.</i>

KS' Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll⁶

ANBEFALING 1: OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

ANBEFALING 2: VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

ANBEFALING 3: FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

ANBEFALING 4: UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

ANBEFALING 5: UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSDOKUMENTER

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

ANBEFALING 6: EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra

⁶ Kommunenes sentralforbund 15. november 2015.

kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

ANBEFALING 7: EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

ANBEFALING 8: GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER

De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

ANBEFALING 9: SAMMENSETNINGEN AV STYRET

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

ANBEFALING 10: VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER

Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

ANBEFALING 11: KJØNNSMESSIG BALANSE I STYRENE

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

ANBEFALING 12: RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSTYRENE

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

ANBEFALING 13: STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.

ANBEFALING 14: OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

ANBEFALING 15: HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.

ANBEFALING 16: GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

ANBEFALING 17: REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

ANBEFALING 18: ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

ANBEFALING 19: UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften

ANBEFALING 20: SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

ANBEFALING 21: UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.